

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/167/2020
Identifikačné číslo spisu: 4111214706
Dátum vydania rozhodnutia: 28.09.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Erika Šobichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4111214706.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: T. Q., narodená XX.XX.XXXX, Q.. E. XXXX/XX, V., právne zastúpenej: Mgr. Peter Miklóssy, advokát, Hlavná 1221, Vráble, proti žalovaným: 1) F. U., narodená XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V., 2) F. Š., narodený XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V., 3) X. Š., narodený XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V., právne zastúpený: JUDr. Peter Križan, advokát, Štefánikova trieda 2/3, Nitra, 4) P. Š., narodený XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V.Á., 5) X. Š., narodený XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V.Á., 6) X. Š., narodený XX.XX.XXXX, A. XXX/XX, V.Á., žalovaní v 1), 2), 4), 5) a 6) rade zastúpení: Alojz Macák, narodený XX.XX.XXXX, F., 7) U. Q., narodená XX.XX.XXXX, Q.. E. XXXX/XX, V., 8) X. K., narodený XX.XX.XXXX, L.Á. XXX/XX, V., o zriadenie vecného bremena, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7 C 110/2011, o dovolaní žalovaného 3) proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 5 Co 28/2017-486 zo dňa 9. januára 2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 5 Co 28/2017-486 zo dňa 9. januára 2019 v jeho potvrdzujúcej časti a rozsudok Okresného súdu Nitra pod č. k. 7 C 110/2011-404 zo dňa 27. septembra 2016 z r u š u j e v časti výroku, ktorým súd zriadil vecné bremeno bezodplatne v prospech vlastníka stavby zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor v LV č. XXXX pre kat. úz. V. ako viničný domček s. č. XXXX na parc. č. 3111, spočívajúce v práve prechodu pešo k stavbe s. č. XXXX nachádzajúcej sa na parc. č. 3111 cez parc. č. 3116 zast. pl. a nádvorí o výmere 217 m², zapísanú v LV č. XXXX, kat. úz. V. tak, ako je zakreslené v prílohe č. 3 Geometrického plánu č. 7 C 110/2011 zo dňa 8.10.2014, vyhotoveného D.. J. N., úradne overeného Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor dňa 2.12.2014, č. 1796/2014, ktorý je nedeliteľnou súčasťou tohto rozsudku a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Nitra na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zriadil vecné bremeno bezodplatne v prospech vlastníka stavby zapísanej Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor v LV č. XXXX pre kat. úz. V. ako viničný domček s. č. XXXX na parc. č. 3111, spočívajúce v práve prechodu pešo k stavbe s. č. XXXX

nachádzajúcej sa na parc. č. 3111 cez parc. č. 3116 zast. pl. a nádvoria o výmere 217 m², zapísanú v LV č. XXXX, kat. úz. V. tak, ako je zakreslené v prílohe č. 3 Geometrického plánu č. 7 C 110/2011 zo dňa 8.10.2014, vyhotoveného D.. J. N., úradne overeného Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor dňa 2.12.2014, č. 1796/2014, ktorý je nedeliteľnou súčasťou tohto rozsudku. Žalobkyni a žalovaným v 1) až 6) rade náhradu trov konania nepriznal. Vo zvyšku súd žalobu zamietol. Žalovaným v 7) a 8) rade priznal voči žalobkyni náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalobkyňu a žalovaných v 1) až 6) rade zaviazal zaplatiť trovy štátu na účet Okresného súdu Nitra, a to žalobkyňu v rozsahu 50 % a žalovaných v 1) až 6) rade spoločne a nerozdielne v rozsahu 50 %, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa žalobou doručенou na súd dňa 19.5.2011, doplnenou dňa 11.7.2014 domáhala zriadenia vecného bremena k stavbe zapísanej v LV č. XXXX pre kat. úz. V. ako viničný domček s. č. XXXX na parc. č. 3111, spočívajúceho v práve prejazdu motorovým vozidlom a práve prechodu pešo k stavbe s. č. XXXX nachádzajúcej sa na parc. č. 3111 cez parc. č. 3116 zast. pl. a nádvoria o výmere 217 m², zapísanú v LV č. XXXX, kat. úz. V. a cez parc. č. 3114/2 zast. pl. a nádvoria o výmere 98 m², zapísanú v LV č. XXXX, kat. úz. V. tak, ako je zakreslené v Geometrickom pláne č. 7 C 110/2011, ktorý vyhotovil D.. J. N.. Svoju žalobu odôvodnila tým, že nie je vlastníkom príľahlých pozemkov a so žalovanými, ktorí jej bránia v prístupe na pozemok nie je možné sa mimosúdne dohodnúť.

3. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností v kat. úz. V.Á., zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor, v LV č. XXXX parc. č. 1653/24 zast. pl. a nádvoria - garáž s. č. XXXX o výmere 18 m², parc. č. 3106 vinice o výmere 1566 m², parc. č. 3111 zast. pl. a nádvoria - viničný domček s. č. XXXX a parc. č. 3112 zast. pl. a nádvoria o výmere 89 m². Žalovaní v 1) až 6) rade sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností v kat. úz. V. zapísanej v LV č. XXXX ako parc. č. 3116 zast. pl. a nádvoria o výmere 217 m², každý v podiele 1/6-ina. Žalovaní v 7) a 8) rade sú podielovými spoluvlastníkmi parc. č. 3114/2 zast. pl. a nádvoria o výmere 98 m², zapísanej v LV č. XXXX pre kat. úz. V. každý v podiele 1-ica. Žalobkyňa sa domáha zriadenia vecného bremena spočívajúceho v prechode pešo a v prejazde motorovými vozidlami k stavbe s. č. XXXX nachádzajúcej sa na parc. č. 3111 cez nehnuteľnosti žalovaných, a to cez parc. č. 3116 a 3114/2 tak ako je vyznačené v Geometrickom pláne č. 7 C 110/2011, zo dňa 8.10.2014, vyhotovenom D.. J. N.. Dôvodom podania žaloby bola skutočnosť, že žalovaní bránili žalobkyni v prechode a prejazde k svojmu pozemku. Žalovaní so zriadením vecného bremena nesúhlasia, pretože by ich to obmedzovalo v ich vlastníckych právach. Poukázali na iné prístupové cesty k pozemku žalobkyne, ako aj na prístup z druhej strany viníc.

4. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 123, § 126 ods. 1, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. V okolí stavby s. č. XXXX sa nachádzajú pozemky žalovaných, a to parc. č. 3116, 3114/2, ako aj ďalších vlastníkov, ktorí neboli stranami sporu a žalobkyňa ani nepožadovala zriadenie vecného bremena cez tieto nehnuteľnosti. Z druhej strany viníc žalobkyne sa nachádza cesta s parc. č. 4599, ktorá je vytvorená z parciel, ktoré majú súkromných vlastníkov a nie je verejnou prístupovou cestou a bezprostredne nenadväzuje na žiadnu neknihovanú verejnú prístupovú cestu. Prístup žalobkyne k viničnému domčeku nie je možné zrealizovať bez toho, aby žalobkyňa prechádzala cez cudzie pozemky. Preto bol súd prvej inštancie toho názoru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na zriadení vecného bremena. Naliehavý právny záujem bol spochybnený žalovanými v 7) a 8) rade, tvrdili, že žalobkyni nikto nebráni prechádzať k stavbe pešo. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že žalobkyni spočiatku nebolo bránené prechádzať cez pozemky žalovaných pešo, ale neskôr jej to už nebolo umožnené, a preto chodila cez parc. č. 3104, ktorá patrila K. Žalovaní sa v spore vyjadrovali, že si neželajú, aby žalobkyňa chodila cez ich pozemky, narúša to ich súkromie, ani jeden zo žalovaných neuvádzal, že by mu vadil len prejazd vozidlom, vyjadrovali sa zamietajúco k celému predmetu sporu, t. j. aj k zriadeniu vecného bremena pešo. Na pojednávaní dňa 30.8.2016 sa vyjadril právny zástupca žalovaných v 1), 2), 4), 5) a 6) rade, že žalobkyni nikto nebráni, aby chodila cez cudzie pozemky, ale so zriadením vecného bremena nesúhlasí. Toto tvrdenie súd prvej inštancie vyhodnotil ako účelové, pretože žalobkyňa nemá istotu aj do budúcnosti, že jej vlastníci okolitých pozemkov nebudú brániť v prechode cez

ich pozemky, ako tomu bolo aj v minulosti. Žalobkyňa podala žalobu práve z dôvodu, že jej bolo bránené chodiť pešo a aj motorovým vozidlom cez pozemky žalovaných. Žalovaní sa po celú dobu sporu stavali k právu prechodu žalobkyňou cez ich pozemky zamietajúco a navrhovali súdu ďalšie možnosti prechodu, či už z druhej strany viníc alebo cez pozemky ostatných vlastníkov. Keď žalovaní tvrdia, že nebránia žalobkyňi v práve prechodu pešo, mohli uzatvoriť aj mimosúdnu dohodu, ktorou by určili žalobkyňi kadiaľ môže k svojej stavbe pešo bez zriadenia vecného bremena prechádzať. Takúto možnosť vyslovil na pojednávaní dňa 30.8.2016 aj právny zástupca žalobkyne, s čím ani jeden zo žalovaných nesúhlasil. Žalobkyňa preto osvedčila naliehavosť právneho záujmu na zriadení vecného bremena.

5. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že zvažoval dve možnosti prístupu k stavbe žalobkyne, pričom pri rozhodovaní zoberal do úvahy názor znalca D. J. N. a tiež sa oboznámil so stavom obhliadkou na mieste samom. Uprednostnil zriadenie vecného bremena cez parc. č. 3116, avšak len pešo, pretože vychádzal zo znaleckého posudku, ktorý vyhodnotil, že prechod vozidlom by nebol možný ani pri jednej z dvoch možných variant. Dôvodom bola podzemná pivnica, vysadené stromy a úzky priestor medzi stavbami parc. č. 3103 a 3115. Tento spôsob prechodu sa aj na základe vykonanej obhliadky javil súdu prvej inštancie ako menej zasahujúci do vlastníckeho práva žalovaných v 1) až 6) rade ako v druhom prípade prechodu cez parcelu žalovaných v 7) a 8) rade, a to aj napriek tomu, že je dlhší. Podľa predložených fotografií prechodom pešo by nedošlo k narušeniu súkromia žalovaných, nakoľko ide o prechod za stavbou s. č. XXXX žalovaných, medzi dvoma stavbami postavenými na parc. č. 3115 a 3103, ktorý je úzky, na ktorom sú navezené kamene a kde nie je žiadny oddychový priestor, ktorý by žalovaní využívali. Priestor prechodu označený znalcom v prílohe č. 3 ZP, ako je vidieť z fotografií je zarastený a neudržiavaný. Zo svedeckých výpovedí vyplynulo, že tadiaľto sa chodilo aj v minulosti a tiež sa chodilo aj cez parc. č. 3114/2, ktorá je v spoluvlastníctve žalovaných v 7) a 8) rade. Tento prechod aj keď je kratší, by zasahoval do vlastníckeho práva spoluvlastníkov parcely č. 3114/2 vo väčšej miere, pretože výmerou ide o menší pozemok, priestor kadiaľ je zakreslená cesta je jedinou oddychovou zónou na pozemku, nachádza sa priamo pred oknom stavby postavenej na parc. č. 3114/1, ako je vidieť aj z fotografií. Žalovaným v 7) a 8) rade by zostal na užívanie priestor pred vstupom do stavby, ale rozlohou ide o veľmi malý priestor, popri ktorom vedie cesta k ďalším pozemkom.

6. K argumentácii žalovaného v 3) rade o dodatočnom povolení stavby a nemožnosti poskytnutia právnej ochrany majiteľovi stavby súd prvej inštancie uviedol, že nie je podstatné pre zriadenie vecného bremena podľa § 151o ods. 3 Obč. zák. ako bola stavba postavená. Stavebník stavbu postavil na svojom pozemku a z rozhodnutia Mestského národného výboru vo Vrábľoch zo dňa 2.5.1990 vyplýva, že stavba bola dodatočne povolená podľa § 88 ods. 1 písm. b) stavebného zákona č. 50/1976 Zb. Iný prípad je zriadenie vecného bremena k stavbe, ktorá bola zriadená na cudzom pozemku, avšak aj v tomto prípade zákon podľa § 135c ods. 3 Obč. zák. pripúšťa zriadenie vecného bremena, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe. Žalovaný v 3) rade vo svojom písomnom vyjadrení uviedol, že v prípade zriadenia vecného bremena by mal súd rozhodnúť aj o náhrade.

7. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že vecné bremeno je potrebné zriadiť bezodplatne, pretože jeho zriadením nedôjde k výraznej ujme vlastníkov zaťaženého pozemku, nedôjde k zníženiu jeho hodnoty, žalovaní nebudú obmedzovaní v užívaní pozemku prechodom pešo. Ide o oblasť viníc, kde sa žiadna zo strán sporu trvale nezdržuje, vinice nie sú oplotené, je to otvorený priestor a ako sa vyjadril právny zástupca žalovaných na č. l. 398 „po viniciach si každý z vlastníkov chodí kadiaľ uzná za vhodné“. V čase obhliadky, ktorá sa konala v júni 2016 boli pozemky nepokosené, javilo sa, že nie sú pravidelne užívané, a to napriek ročnému obdobiu, v ktorom je najväčší predpoklad, že by mohli byť najviac využívané. „Skalky“ ako hľbu kamenia nazvali žalovaní neboli udržiavané. V minulosti, v čase začatia sporu boli pozemky zrejme viac využívané, čo vyplýva aj z fotografií, kde vidno výsadbu kvetov pred viničným domčekom postavenom na parc. č. 3115, ktorá už v súčasnosti chýba. Finančná náhrada za zriadenie vecného bremena by mala kompenzovať ujmu povinného počas doby trvania vecného bremena. Na základe toho bol súd prvej inštancie názoru, že žalovaným v 1) až 6) rade žiadna ujma, ktorá by ich obmedzovala v užívaní pozemku zriadením vecného bremena prechodom pešo nevznikne, čoho si boli vedomí aj žalovaní, ktorí ju ani nežiadali priznať, s výnimkou žalovaného v 3) rade. Záverom súd prvej inštancie uviedol, že žalobe vyhovel len v časti zriadenia vecného bremena cez parc. č. 3116

pešo a vo zvyšku zriadenia prechodu motorovým vozidlom cez parc. č. 3116, ako aj zriadenia vecného bremena cez parc. č. 3114/2 pešo aj motorovým vozidlom zamietol.

8. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP.

9. Na odvolanie žalovaných 1), 2), 3), 4), 5) a 6) Krajský súd v Nitre (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie, okrem výroku o zamietnutí žaloby vo zvyšku potvrdil. Žiadna zo strán: žalobkyňa vs. žalovaný 1) až 6) nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaným 7) a 8) voči žalobkyni nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, preto ho v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Prvoinštančný súd totiž vo veci dostatočne zistil skutkový stav a v intenciách platnej právnej úpravy vyvodil z neho i správne právne závery, vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, vyvodil správne skutkové zistenia, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, príslušné ustanovenia podstatné pre právne posúdenie veci interpretoval a aplikoval právne súladným spôsobom, jeho úvahy sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Súd prvej inštancie primerane rozumným a okolnostiam danej veci postačujúcim spôsobom reflektoval i na odvolateľmi vznášané tvrdenia, na danú vec aplikoval i relevantné hmotnoprávne ustanovenia a svoje rozhodnutie presvedčivo a náležite odôvodnil, zodpovedajúc už i na všetky právne a skutkovo významné otázky predkladané žalobkyňou v jej odvolaní.

10. Žalovaní v odvolaní neuviedli žiadne také skutočnosti, skutkové či právne, s ktorými by sa súd prvej inštancie nebol vyporiadal, pokiaľ boli pre danú vec relevantné. Odvolací súd poukázal na to, že vykonaným dokazovaním nebolo jednoznačne preukázané, že v minulosti sa chodilo na parcelu, ktorú užíva žalobkyňa, iba cez parcelu č. 3114/2, resp. že cez parcelu č. 3116 sa k jej parcele nechodilo. Svedkovia uviedli, že sa chodilo aj cez parcelu č. 3116. V tomto smere odvolací súd poukázal na to, že predmetom žaloby nie je vydržanie vecného bremena, preto nie je relevantné, kadiaľ sa v minulosti chodilo na parcelu užívanú žalobkyňou. Odvolací súd v tomto smere poukázal, že žalovaný nárok nie je uplatnený titulom vydržania práva vecného bremena, preto je irelevantné kadiaľ sa v minulosti chodilo k stavbe žalobkyne, teda cez ktoré príľahké pozemky. Keďže predmetom konania bolo zriadenie vecného bremena, potom súd musí skúmať najvhodnejšiu formu vecného bremena pre najefektívnejší prístup žalobkyne k jej pozemku a stavbe a pre najmenej obmedzujúci zásah do vlastníckeho práva vlastníkov príľahlých pozemkov.

11. Žalovaní poukázali v odvolaní na to, že v konaní podali návrh na rozdelenie spisu do dvoch konaní, keďže mali za to, že vypočutím svedkov sa preukázal prístup aj cez iné parcely. Navyiac poukázali i na to, že v čase začatia konania bol žalovaný v 5) rade maloletý a tam kde je evidované vlastníctvo maloletého, nie je možné zriadiť vecné bremeno. Odvolací súd k týmto dôvodom uvádza, že rozdelenie veci na dve konania nie je možné, pretože žalovaný nárok je potrebné posúdiť celkovo a keďže žalovaný v 5) rade medzitým nadobudol plnoletosť, v súčasnosti je už irelevantné, že v čase začatia konania bol maloletý. Zo strany žalobkyne v žiadnom prípade nejde o vynučovanie umožnenia prechodu cez príľahlú parcelu, pretože zákon umožňuje obmedziť vlastnícke právo v nevyhnutných prípadoch zriadením vecného bremena okrem iného aj právom prechodu cez predmet vlastníckeho práva.

12. Námitku žalovaných, že vypracovaním znaleckého posudku iba ohľadne parciel č. 3116 a 3114/2 nedošlo k nesprávnemu postupu, ktorým im súd znemožnil uskutočňovanie im patriacich práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces vyhodnotil ako nedôvodnú. Súd prvej inštancie mohol nariadiť znalecké dokazovanie iba v rámci podanej žaloby, teda iba ohľadne parciel, ku ktorým sa žalobkyňa domáhala zriadenia vecného bremena. Súd prvej inštancie nemohol určiť znalcovi vypracovať znalecký posudok ohľadne všetkých prístupových ciest cez parcely č. 3113/2, č. 3114/2, č. 3116 a č. 3104, pretože predmetom konania boli iba parcely určené žalobkyňou v žalobe. Pokiaľ ide o prístup z parcely č. 4599 cez vinohrady, zo všetkých zistených okolností možno uzavrieť, že ide o problematický prístup, podstatne zložitejší, náročnejší vzhľadom na dĺžku a svahovitý terén. Prechod cez parcelu č. 3104 by bol ešte dlhšou cestou ako rozsudkom stanovený prechod. Žalovanými navrhovaný prechod cez parcelu č. 3113/2 by bol tiež nevyhovujúci, ide o ešte menší a užší pozemok a obmedzenie vlastníckeho práva by bolo závažnejšie. Podľa predložených fotografií, súdom prvej inštancie určený

prechod sa nachádza v časti, kde nie je vybudovaná žiadna plocha využívaná či už na záhradníctvo, oddych, relax, šport a podobne a nikdy ani takým spôsobom využívaná nebola. Námitka žalovaných, že súdom stanovený prechod je pre peší prechod príliš široký, neobstojí, pretože prechod pešo neznamená, že musí byť vymedzený iba v rozsahu akoby šírky prechádzajúceho človeka. Je potrebné vziať do úvahy, že žalobkyňa má právo pri prechode pešo niesť batožinu, či prenášať potrebné záhradnícke stroje, či potreby do domácnosti v jej stavbe.

13. Pokiaľ ide o odvolanie žalobkyne voči trovám konania a trovám štátu, odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi súdu prvej inštancie a aj s dôvodmi žalovaných vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1, § 255, § 262 ods. 1 CSP tak, že žiadna zo strán: žalobkyňa vs. žalovaní v 1) až 6) rade nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, pretože každý z nich mal v odvolacom konaní čiastočný úspech.

14. Proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie podal žalovaný 3). Dovolanie podal s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žalovaný 3) má za to, že zriadením vecného bremena ako aj zriadením vecného bremena bezodplatne došlo rozhodnutím odvolacieho súdu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom súdy mali zamietnuť žalobu, prípadne zriadiť vecné bremeno za odplatu.

15. Žalovaný 3) namietal neštandardný postup súdu prvej inštancie, keď v čase podania žaloby bol jeden zo spoluvlastníkov parc. č. 3116 vedený vtedy mal. X. Š. (žalovaný 5), ktorý bol zastúpený Úradom práce a sociálnych vecí Nitra, pričom na základe medzinárodného Dohovoru na ochranu práv dieťaťa, ak existuje iná možnosť prístupu, tam, kde je evidované vlastníctvo maloletého nie je možné zriadiť vecné bremeno, pretože by sa tým znížila tržová hodnota majetku, mal žalobu ihneď zamietnuť. Uvedené zástupca žalovaných uviedol ešte v roku 2012. Avšak prvostupňový súd a ani odvolací súd sa s týmto nevysporiadali. Následné súdne konanie trvalo až tak dlho, že žalovaný 5) nadobudol plnoletosť.

16. Odvolací súd v napadnutom rozsudku nepostupoval pri interpretácii Ústavy, § 123, § 126 ods. 1, § 151n ods. 1, § 151o ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka v súlade s ustálenou judikatúrou vyplývajúcou z množstva rozhodnutí NS SR ako aj Ústavného súdu SR, čím sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Zriadením vecného bremena na pozemok žalovaného 3) bezodplatne sa súd odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe nielen dovolacieho súdu ale aj ústavného súdu, čím dané rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Poukázal na čl. 2 Ústavy Slovenskej republiky podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Uviedol, že obmedzenie vlastníckych práv predstavuje aj vecné bremeno, ktoré súd určil na pozemok v spoluvlastníctve žalovaného 3). Poukázal na nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 111/11 podľa ktorého s ohľadom na povinnosť dbať na podstatu a zmysel vlastníckeho práva pritom nesmie byť vlastnícke právo takto obmedzené vo väčšej ako primeranej miere.

17. Podľa nálezu ÚS SR III. ÚS 237/09, podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy sú stanovené štyri kumulatívne určené podmienky zásahu do vlastníctva a to 1) aby bol zásah v nevyhnutnej miere, 2) aby bol vykonaný vo verejnom záujme, 3) aby bol zásah uskutočnený na základe zákona a 4) aby bola za zásah vyplatená primeraná náhrada. Ústavný súd sa už aj v minulosti vyjadril k nútenému obmedzeniu vlastníckeho práva, keď uviedol, že pri nútenom obmedzení možno uvažovať o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia.

18. Podľa rozsudku NSSR sp. zn. 8 Sžo 154/2010 ochrana vlastníckeho práva je zaručená Ústavou Slovenskej republiky ako aj čl. 1 Dodatkovým protokolom k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z oboch dokumentov vyplýva, že obmedzenie vlastníckeho práva je možné len v nevyhnutnej miere a na základe zákona.

19. Ďalej uviedol, že podľa rozhodnutia NS ČR sp. zn. 22 Cdo 2711/2011 nový Občiansky zákonník vyžaduje, aby v prípade, že nehnuteľnú vec bez prístupu obklopuje niekoľko susedných pozemkov, bola nevyhnutná cesta zriadená cez ten pozemok, ktorý vyhovuje potrebe vlastníka nehnuteľnej veci riadne ju

užívať s nákladmi čo najmenšími, pričom musí byť dodržané, aby sused bol zriadením alebo užívaním nevyhnutnej cesty čo najmenej obťažovaný a jeho pozemok bol čo najmenej zasiahnutý. Ďalej uviedol, že podľa rozhodnutia sp. zn. 22 Cdo 1897/2004 - R 32/2006 vecné bremeno cesty podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka nemožno zriadiť, ak si môže vlastník stavby zabezpečiť prístup k stavbe z verejnej komunikácie.

20. Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že dovolaním napadnuté rozhodnutie sa odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe. Podľa dovolateľa nemôže byť v nevyhnutnej miere a bez primeranej náhrady zásah do vlastníckych práv spočívajúcich v práve prechodu pešo o šírke 1,7 m, ak samotná žalobkyňa musí následne prejsť (ak chce vstúpiť do svojej stavby) chodníkom na svojom pozemku, ktorý má šírku 75 cm ďalších 8 m, keďže jej prístup k stavbe (vchod do stavby) je na opačnej strane, a to nehovoriac o dĺžke vecného bremena na parcele žalovaného 3), ktorá je 29,8 m. Celá dĺžka prístupu žalobkyne je 42,6 m. Podľa názoru žalovaného 42,6 m nie je najlepší ani najkratší prístup k stavbe. Žalovaní doložili súdu výpočty z katastrálnej mapy, z ktorej jasne vyplývalo, že vecné bremeno - prechod cez parcelu 3116 je najdlhší oproti prechodu po parcele 3114/2, ktorá je o dĺžke 5,5 m je 5,4 x dlhšia, avšak zároveň všetci žalovaní uviedli, že súd mal žalobu ako celok zamietnuť z dôvodu, že oba žalované prechody sú dlhšie a sú k strane pozemku na ktorej nie je vchod do stavby, čím sú tieto prístupy nevýhodnejšie pre samotnú žalobkyňu. Z ohľadky na mieste samom bolo súdu preukázané, že žalobkyňa má iné a kratšie možnosti prístupu k nehnuteľnosti, resp. aj prístup bez potreby zriadenia vecného bremena, pričom žaloba ako taká mala byť z tohto dôvodu zamietnutá a žalobkyňa mala žalovať iných účastníkov.

21. Zriadením vecného bremena bezodplatne sa súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 1432/2007 zriadenie nevyhnutnej cesty predstavuje vážny zásah do práva vlastníka pozemku a preto je potrebné vždy porovnávať výhodu, ktorú cesta poskytuje s ujmom, ktorá by vznikla zriadením cesty pre vlastníka zaťaženej nehnuteľnosti. Súd môže zriadiť cestu len v rozsahu zaisťujúcim objektívne riadne užívanie, hoci nepôjde o užívanie komfortné. Podľa názoru dovolateľa nie je ani potrebné zriadiť cestu pre vlastníka nehnuteľnosti k nehnuteľnosti, ktorá má len rekreačný charakter, lebo aj bez cesty môže žalobkyňa objektívne riadne užívať nehnuteľnosť. Aj bez výslovnej právnej úpravy dovolateľ zdôraznil, že povinný má byť obmedzovaný v prípade vecného bremena skôr menej ako viac. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 1897/2004 podmienka, že prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, nie je splnená ak vlastník príslušného pozemku, ktorý má slúžiť ako cesta ponúkol vlastníkovi stavby, že mu pozemok alebo jeho časť predá, alebo že mu zriadi vecné bremeno cesty zmluvou a to za obvyklú cenu. Vecné bremeno cesty podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka možno zriadiť len za náhradu. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2283/2013 náhrada za zriadenie vecného bremena musí byť primeraná ujme, ktorú vlastník pozemku v dôsledku zriadenia práva cesty utrpí, pričom poskytnutie náhrady je hmotnoprávnou podmienkou pre zriadenie práva cesty. Podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 2854/2010 pri stanovení náhrady za zriadenie vecného bremena nemožno vychádzať z ceny určenej podľa cenových predpisov. Náhrada za zriadenie práva nevyhnutnej cesty zahŕňa aj náhradu za ujmy, ktorú vlastník pozemku utrpí a to aj tým, že v dôsledku tzv. právnej závady - práva cesty svedčiaceho o vlastníkovi stavby spravidla klesne cena zaťaženého pozemku i stavby na ňom zriadenej a že jeho vlastník bude výkonom tohto práva obmedzený užívaním pozemku, bude narušené jeho súkromie a podobne.

22. Stanovenie výšky náhrady je tak na úvahe súdu, ktorá musí byť riadne zdôvodnená, náhrada sa spravidla poskytne formou jednorazového plnenia. Dôvodnosť nároku dovolateľa na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva k pozemku vyplýva aj z listinných základných práv a slobôd. Ústavný súd dokonca vyvodil subsidiárne použitie pre odôvodnenie práva na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva v prípade, že právo na náhradu nie je upravené v osobitnom predpise -Pl. ÚS 41/97 publikovaný pod č. 88/1998 Zb. Nepriznaním primeranej náhrady súd prvej inštancie aj odvolací súd nesprávne právne posúdili vec aj na podklade ďalších rozhodnutí Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 22 Cdo 2283/2013, 22 Cdo 1075/2006 z ktorých vyplýva, že náhradu za zriadenie vecného bremena má súd priznať aj bez návrhu. Ďalej poukázal aj na rozhodnutia sp. zn. 22 Cdo 1897/2004, 22 Cdo 844/2007, z ktorého

vyplýva, že peňažnou kompenzáciou poskytnutou vlastníčkovi pozemku na zriadenie práva cesty sa zohľadňuje aj to, že dochádza k právnemu zaťaženiu vlastníckeho pozemku. K uvedeným sa pridal aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozsudku NS SR sp. zn. 22 Cdo 3247/2008 a 26 Cdo 1860/2010 a iné.

23. K nesprávnemu právnemu posúdeniu ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka.

24. Podľa ustanovenia § 151 ods. 3 Občianskeho zákonníka použitím pojmu „môže zriadiť“ je zrejmé, že súd môže zriadiť vecné bremeno. Súd nemá zriadiť vecné bremeno ak jeho zriadenie by malo za následok také obmedzenie vlastníckych práv, ktoré by bolo vo výraznom nepomere k výkonu vlastníckych práv vlastníka stavby a ktoré by bolo možné označiť ako aj výkon práv v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Dovolateľ poukázal aj na to, že žalobkyňa má prístup k svojej stavbe aj cez svoj vlastný pozemok a nemožno preto prostredníctvom vecného bremena vynucovať prístup k stavbe z inej strany, cez pozemok patriaci inému vlastníčkovi len z dôvodu, že tento prístup je pre žalobkyňu obtiažnejší. Žalobkyňa je vlastníčkou príslušného pozemku, ktorý umožňuje prístup k stavbe a to parcela č. 3106. Aj svedeckou výpoveďou bolo preukázané, že sa ako prístupová cesta používala viac ako 60 rokov. V zápisnici o pojednávaní z 24.6.2014 žalovaný 3) predložil súdu na založenie do spisu CD nosič, ktorý obsahuje videonahrávku chodníka nad vinicou. O tomto prístupe vie aj žalobkyňa, ktorá uviedla, že ona nemá inú možnosť prístupu a to s poukazom na to, že vinica - parcela č. 3106 je dlhá 2 km a je nemysliteľné, aby cez túto dlhú parcelu prechádzala k jej domovej nehnuteľnosti. Prístup k stavbe žalobkyňa potvrdzuje v zápisnici o pojednávaní zo dňa 11.4.2013. V zápisnici o pojednávaní zo dňa 27.1.2014 je preukázané, že bola daná možnosť žalobkyňi na možnosť zriadenia vecného bremena cez parcelu č. 3114/2. Rovnako jej bola daná možnosť predaja celej nehnuteľnosti k čomu sa nevyjadřila. Žalobkyňa mala možnosť zabezpečiť si prístup k nehnuteľnosti odkúpením príslušnej parcely č. 3114/2 a rovnako mala možnosť zriadenia vecného bremena cez túto parcelu. Pre možnosť zabezpečenia práva cesty je teda potrebné skúmať či vlastníč stavby urobil pred podaním žaloby na súd potrebné kroky pre zistenie možnosti zabezpečenia cesty inak napr. či požiadal vlastníka susediaceho pozemku o uzavretie zmluvy o zriadenie vecného bremena. Ak uvedené žalobca nespĺnil súd by mal žalobu zamietnuť.

25. Odhliadnuc od skutočnosti, že žalobkyňa má prístup cez svoj pozemok parcelu č. 3106, súdom určený znalec v znaleckom posudku sa vyjadril, že prístup k stavbe č. XXXX umiestnený na pozemku 3111 je možné len peši a to cez pozemky parcela č. 3116 a 3114/2, pričom najvhodnejším spôsobom sprístupnenia predmetnej stavby je cez parcelu č. 3114/2. Napriek tomu súd rozhodol, že zriadil vecné bremeno nad parcelou žalovaného v 3) rade.

26. Žalovaný 3) poukázal na to, že o zriadenie vecného bremena sa domáhala žalobkyňa, ktorá je majiteľkou stavby, ktorá bola nepovolená, resp. táto bola dodatočne povolená. Vzhľadom na to navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, zároveň žiadal priznať náhradu trov dovolacieho konania.

27. K dovolaniu sa písomne vyjadrila žalobkyňa. Mala za to, že nie je naplnený dovolací dôvod uplatnený v podanom dovolaní, dovolanie nie je dôvodné a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je správne.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného 3) je dôvodné, v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

29. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

30. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od

vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

31. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdov nižšieho stupňa sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015. Otázka posúdenia či sú alebo nie sú splnené podmienky za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie patrí výlučne do právomoci dovolacieho súdu.

32. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

33. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03]. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

34. Je potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie ďalšie odvolanie (2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017, 4 Cdo 157/2017, 5 Cdo 155/2016, 8 Cdo 67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší odvolací súd, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním. Dovolací súd už opakovane uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo na predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, či ide o právnu otázku, dosiaľ dovolacím súdom neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

35. Najvyšší súd opakovane zdôrazňuje, že sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b) CSP (3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017, 8 Cdo 78/2017).

36. Žalovaný 3) v dovolaní namietal, že zriadením vecného bremena ako aj jeho zriadením bezodplatne došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a k odklonu z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

37. V časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia (čo do zriadenia vecného bremena) a odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaný 3) nenastolil jasnú a určitú právnu otázku, ktorú by mal súd riešiť, jasne neuviedol konkrétne čo považuje za nesprávne

právne posúdenie.

38. Žalovaný 3) sa len všeobecne vyjadril k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v časti zriadenia vecného bremena, že sa súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe a vyjadril len všeobecne nesúhlas s právnym posúdením veci, pričom poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky a to sp. zn. 22 Cdo 2711//2011, 22 Cdo 1897/2004, publikované pod R 32/2006. Taktiež namietal zriadenie vecného bremena cez ust. § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka v kontexte § 3 Občianskeho zákonníka, ktoré zriadenie je možné označiť aj ako výkon práv v rozpore s dobrými mravmi, že v tomto smere žalobkyňa mala možnosť zabezpečiť si prístup odkúpením príľahlej parcely 3114/2. Podľa názoru dovolacieho súdu v tejto časti je dovolanie podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP vo vzťahu k namietanému zriadeniu vecného bremena neprípustné. Je potrebné poukázať na to, že žalovaný v rade 3) v dovolaní poukazoval na to, že takto zriadené vecné bremeno cez ustanovenie § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka by bolo v rozpore s dobrými mravmi, na druhej strane v zásade žiadnym spôsobom nekoncepcoval právnú otázku, ktorá by mala byť riešená, iba konštatuje, že tento výkon takto zriadeného vecného bremena by bol v rozpore s dobrými mravmi. Dovolateľ v dovolaní nepoukazoval na to, že v tomto smere je nedostatočne zdôvodnené rozhodnutie odvolacieho súdu a na takomto právnom posúdení ani nebolo založené rozhodnutie súdu o zriadení vecného bremena podľa ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka.

39. Najvyšší súd však z obsahu podaného dovolania identifikoval právnú otázku od ktorej sa odvolací súd odchýlil (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), ktorá v čase podania dovolania síce nebola riešená dovolacím súdom, ale v čase rozhodovania dovolacieho súdu už riešená dovolacím súdom bola. Jedná sa o vyriešenie právnej otázky, ktorá súvisí s aplikáciou ust. § 151o ods. 3 OZ, či je alebo nie je možné vecné bremeno podľa tohto ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka zriadiť bezodplatne.

40. Podľa ust. § 151o ods. 1 až 3 OZ vecné bremená vznikajú písomnou zmluvou, na základe závetu v spojení s výsledkami konania o dedičstve, schválenou dohodou dedičov, rozhodnutím príslušného orgánu alebo zo zákona. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu možno nadobudnúť tiež výkonom práva (vydržaním); ustanovenia § 134 tu platia obdobne. Na nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecným bremenám je potrebný vklad do katastra nehnuteľností.

(2) Zmluvou môže zriadiť vecné bremeno vlastník nehnuteľnosti, pokiaľ osobitný zákon nedáva toto právo aj ďalším osobám.

(3) Ak nie je vlastník stavby zároveň vlastníkom príľahlého pozemku a prístup vlastníka k stavbe nemožno zabezpečiť inak, súd môže na návrh vlastníka stavby zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka stavby spočívajúce v práve cesty cez príľahlý pozemok.

41. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

42. Podľa čl. 20 ods. 4 Ústavy SR Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

43. Z ustanovenia § 151o ods. 3 OZ implicitne nevyplýva, či právo cesty ako vecné bremeno možno zriadiť za náhradu, alebo aj bez nej.

Podľa rozsudku Najvyššieho súdu, ČR sp. zn. 22 Cdo 1897/2004 (www.nsoud.cz) je pre výklad § 151o ods. 3 OZ základnou interpretačnou pomôckou čl. 11 ods. 4 Listiny. S prihliadnutím na zmienené ustanovenie Listiny možno zriadiť vecné bremeno cesty podľa § 151o ods. 3 OZ len za náhradu; dotknutý vlastník má právo na poskytnutie náhrady priamo podľa čl. 11 ods. 4 Listiny bez toho, aby bolo nevyhnutne potrebné toto právo konštituovať predpisom nižšej právnej sily (porovnaj tiež nález pléna ústavného súdu, Pl. ÚS 41/97). Táto náhrada musí byť primeraná ujme, ktorú vlastník pozemku v dôsledku zriadenia práva cesty utrpí. Vzhľadom na to, že stanovenie náhrady je hmotnoprávnou podmienkou na zriadenie práva, na rozhodnutie o náhrade nie je potrebný návrh vlastníka pozemku (ide

tu o prípad, keď z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vypořádania vzťahu medzi účastníkmi - § 153 ods. 2 OSP; v SR od 1. júla 2016 § 216 ods. 2 CSP).

43.1. Zriaďiť vecné bremeno práva cesty podľa § 151o ods. 3 OZ možno za podmienok tam uvedených len za náhradu, a to bez ohľadu na to, že uvedené zákonné ustanovenie hovorí o možnosti zriadenia vecného bremena, nie však o poskytnutí náhrady.

43.2. Na rozhodnutie o náhrade za zriadenie vecného bremena nie je potrebný návrh vlastníka pozemku, pretože náhradu za zriadenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu nutnej cesty súd určí a prizná aj bez návrhu (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 2283/2013, na www.nsoud.cz).

43.3. Náhradu za zriadenie vecného bremena určí súd aj bez návrhu. Výška odplaty musí byť primeraná ujme, ktorú vlastníka pozemku v dôsledku zriadenia práva cesty utrpí. Na rozhodnutie o náhrade nie je potrebný návrh vlastníka pozemku (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR, sp. zn. 22 Cdo 2317/2004, na www.nsoud.cz).

43.4. Najvyšší súd SR prijal v Zbierke stanovísk a rozhodnutí NS SR č. 2/2022 pod č. 20 nasl. právnou vetu: Vecné bremeno podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka zriadi súd len za primeranú náhradu.

43.5. Ide o vzájomne podmienený vzťah, čo musí vyplývať z výroku súdneho rozhodnutia, a to aj v prípade, že sa takej náhrady nikto v spore nedomáhal. Vzájomná podmienenosť je dôsledkom aplikácie článku 20 ods. 4 v spojení s článkom 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky súdmi Slovenskej republiky. (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2022, sp. zn. 7 Cdo 257/2021).

43.6. Dovolací súd vzhľadom na uvedené má za to, že súdy nesprávne právne posúdili vec a to v časti právneho posúdenia - zriadenia vecného bremena podľa § 151o ods. 3 OZ bezodplatne. Zriadenie vecného bremena rozhodnutím súdu podľa § 151o ods. 3 OZ je obdobné trvalému obmedzeniu vlastníckeho práva vyvlastnením. Ide o nútené obmedzenie vlastníckeho práva v zmysle článku 20 ods. 4 Ústavy SR a môže byť vykonané iba za primeranú náhradu. Ustanovenie § 151o ods. 3 OZ neustanovuje povinnosť primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena. Ide o právnú medzeru, ktorú dovolací súd musel odstrániť ústavne konformným výkladom podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR v spojení s článkom 20 ods. 4 Ústavy SR a čl. 4 ods. 1 CSP. Stanovenie náhrady za zriadenie vecného bremena je odbornou znaleckou otázkou. Môže byť však riešená aj dohodou strán sporu.

43.7. Medzi zriadením vecného bremena a zaplatením primeranej náhrady za jeho zriadenie je synalagmatický vzťah. Obmedzenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti sa zriaďuje oproti zaplateniu primeranej náhrady (čl. 20 ods. 4 Ústavy SR). Výroky o zriadení vecného bremena a zaplatenie náhrady za jeho zriadenie sú vzájomne podmienené. Z tohto dôvodu dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok a rozsudok súdu prvej inštancie, tak ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia. Súčasne konštatuje, že v časti zriadenia vecného bremena zákonné podmienky sú splnené.

43.8. Dovolací súd poukazuje na to, že určenie výšky náhrady za zriadenie vecného bremena je výsledkom posúdenia individuálnych okolností každej prejednávanej veci. Každé rozhodnutie o náhrade za zriadenie vecného bremena je založené na riešení individuálnych otázok. Určenie náhrady za zriadenie vecného bremena je odbornou znaleckou otázkou. Náhrada musí byť primeraná ujme, ktorú vlastníka pozemku v dôsledku zriadenia cesty trvale utrpí, obdobne ako pri vyvlastnení. Ide o jednorazovú náhradu, ktorá má kompenzovať ujmu, že vlastníka nemôže iba z dôvodov na strane žalobcu ekonomicky využiť vlastný majetok v plnom rozsahu.

43.9. Z dôvodov uvedených vyššie dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je procesne prípustné a dôvodné. Dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil v rozsahu, tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia (§ 449 ods. 1, 2 CSP), a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

44. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

45. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.